

Αφιέρωμα στον μεγάλο Άγιο Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή (2ο μέρος) (Μοναχός Αρσένιος Σκήτη Κουτλουμουσίου Αγίου Όρους)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Όμως καιρός είναι πλέον να κάνουμε λόγο για τη μεγάλη αρετή του Αγίου που είναι η νοερά προσευχή. Αν τον ρωτούσε κανείς τον Άγιο, «τι εργόχειρο κάνετε;», θα απαντούσε «νοερά προσευχή». Όλη η στάση της ζωής του ήταν έτσι ετοιμασμένη, ώστε να βοηθάει τη νοερά προσευχή για να βοηθήσει και η ίδια στη συνέχεια τη ζωή του. Για τον Άγιο Ιωσήφ η νοερά προσευχή έχει δύο θεμέλια, την κατά Θεόν υπακοή και την ταπεινοφροσύνη. Είναι παράλογο να ασχοληθεί κανείς με τη νοερά προσευχή, αν δεν βάλει πρώτα ως θεμέλιο αυτές τις δύο περιεκτικές αρετές.

Πάρα πολλοί ενθουσιάζονται με τη νοερά προσευχή, από αυτά που άκουσαν ότι βίωσαν οι Άγιοι, αλλά επειδή δεν βάλανε ως θεμέλιο τις δύο αρετές που προαναφέραμε, δυστυχώς δεν είδανε καρπούς. Κατά τους Αγίους Πατέρες, η νοερά προσευχή είναι η τέχνη των τεχνών και η επιστήμη των επιστημών. Θα μπορούσαμε να πούμε ακόμη, πως η νοερά προσευχή είναι η γλώσσα που μιλάνε δύο που αγαπιούνται πολύ. Φυσικά εννοώ το πλάσμα με τον Πλάστη.

Η νοερά προσευχή είναι η πολυτέλεια της πνευματικής ζωής, αν μου επιτρέπεται να το πω έτσι. Επίσης, η νοερά προσευχή είναι το άσμα των ασμάτων. Αυτή τη νοερά προσευχή σε όλο της το βάθος, όσο έχει παραχωρήσει ο Κύριος να εισέλθει ο άνθρωπος, ο Άγιος Γέροντας την εξερεύνησε και τη βίωσε και όλη η ζωή του ήταν ένα ζωντανό κήρυγμα νοεράς προσευχής. Επίσης, όλη τη ζωή της μοναχικής του πολιτείας τη στήριζε πάνω στη νοερά προσευχή. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε, πως για τον Άγιο Ιωσήφ ένας μοναχός που δεν καλλιεργούσε τη νοερά προσευχή και άγιος να ήτανε και θαύματα να έκανε, στα μάτια του ήταν φτωχός πνευματικά! Διότι το θαύμα που γίνεται, το επιτελεί ο Θεός και η πίστη εκείνη που το ζητάει, ενώ αυτός που συνεργεί στο θαύμα μένει στη συνέχεια πάλι μόνος εσωτερικά, αν δεν έχει τη νοερά προσευχή. Η νοερά προσευχή είναι ο όλεθρος της ανίας και μοναξιάς. Διότι πως θα είναι κανείς μόνος, όταν αδιαλείπτως συνομιλεί μέσα του με τον αγαπημένο του φίλο που είναι ο Ιησούς Χριστός; Και ποιο άλλο όνομα θα μπορούσε να καταργήσει την καταραμένη μοναξιά, παρά μόνο ο Ιησούς Χριστός;

Όμως είναι ανάγκη να κάνουμε μερικές διευκρινήσεις και να πούμε με τα λόγια των Αγίων Πατέρων, πως η νοερά προσευχή είναι ευαίσθητη, όπως ο λεμονανθός που προσβάλλεται πολύ εύκολα από την παγωνιά. Δηλαδή, δεν ευδοκιμεί αυτό το υπέρτατο αγαθό σε σκληρούς και άσπλαχνους χαρακτήρες. Εκτός αν, ο αγωνιστής

μοναχός εντοπίζει αυτή τη σκληρότητα και ασπλαχνία που υπάρχει μέσα του και παραδεχθεί ενώπιον του πνευματικού του πατρός και του Θεού, πως είναι αυτός ο μόνος υπεύθυνος που έφτασε σ' αυτή την ελεεινή κατάσταση. Τότε μόνο μπορεί να καλλιεργήσει την ευχή. Και μας λένε οι Άγιοι Πατέρες, πως διαμέσου της ειλικρίνειας αυτής, η ευχή που θα λείει, θα τον οδηγήσει σε μετάνοια. Και φυσικά η μετάνοια σιγά-σιγά τα φέρνει όλα. Δεν υπάρχει μέτρο και μέθοδος και τρόποι για το πώς πρέπει κάποιος να αποκτήσει τη νοερά προσευχή. Διότι, η νοερά προσευχή ευδοκιμεί μόνο εκεί που υπάρχει η κατά Θεόν υπακοή στον πνευματικό πατέρα και οδηγό, μαζί με την ταπεινοφροσύνη.

Πάντως, αν εξετάσουμε καλά το βίο του Αγίου Ιωσήφ, θα δούμε πως είναι εφάμιλλος της παλαιάς αγιορείτικης πολιτείας του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, του Αγίου Μαξίμου Καυσοκαλυβίτου και άλλων. Έτσι ήταν παλιά το Άγιον Όρος και ένας ο σκοπός για τον οποίο ερχόταν οι νέοι. Ο μοναδικός αυτός σκοπός ήταν η απόκτηση της Θείας Χάριτος, διαμέσου της κατά Θεόν υπακοής και της νοεράς προσευχής. Δυστυχώς όμως, η παρεμβολή του θλιβερού παπικού Βαρλαάμ, ετάραξε πολύ εκείνη την εποχή, αυτό το ουράνιο εργαστήριο της Θείας Χάριτος, τη νοερά προσευχή, με αποτέλεσμα να φυτρώσουν μεγάλα και φαρμακερά ζιζάνια στο Περιβόλι της Παναγιάς μας. Θα αποφύγω να υπενθυμίσω την ψυχοφθόρα διδασκαλία του αιρετικού Βαρλαάμ. Απλά με λύπη θα πω, πως εκείνη την εποχή πολλοί αγιορείτες επηρεάστηκαν από τα ζιζάνια του Βαρλαάμ με αποτέλεσμα να συκοφαντήσουν ύστερα τον Άγιο Ιωσήφ, πάνω στο θέμα της νοεράς προσευχής.

Δυστυχώς προσπάθησαν να επιβάλουν στο Άγιον Όρος έναν κοσμικό τρόπο ζωής. Δηλαδή λέγανε, να κάνεις τον κανόνα σου, να κάνεις τις τυπικές ακολουθίες σου, το εργόχειρό σου και τίποτε παραπάνω. Τόσο πολύ επηρέασαν τα ζιζάνια του Βαρλαάμ, που λίγο ήθελε να κηρυχθεί η νοερά προσευχή ως αίρεση! Φυσικά ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς τα ξεκαθάρισε τα πράγματα και έριξε άπλετο φως στο σκότος του Βαρλαάμ. Αλλά το φως του Αγίου Γρηγορίου ήταν δεκτικό μόνο στους καλοπροαίρετους, στους δε κακοπροαίρετους τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Σ' αυτούς ήταν αρεστά τα ζιζάνια του Βαρλαάμ, διότι δεν τους άρεσε η στενή και τεθλιμμένη οδός που απαιτούσε η νοερά προσευχή. Έγινε αυτό που μας λέει ο Κύριος μας πως: «οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον». Συμπερασματικά λοιπόν απ' όσα είπαμε, μπορούμε να ονομάσουμε με απόλυτη σιγουριά τον Άγιο Γέροντα Ιωσήφ διδάσκαλο της νοεράς προσευχής στη σύγχρονη εποχή μας. Και η διδασκαλία του είναι απόλυτα συνδεδεμένη με τη διδασκαλία παλαιότερων διδασκάλων, όπως του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και άλλων Πατέρων της Φιλοκαλίας.

Ένα άλλο που θαυμάζω πολύ στον Άγιο Ιωσήφ, είναι η απόλυτη προετοιμασία που απαιτεί η νοερά προσευχή. Χωρίς αυτή είναι αδύνατον να προσεγγίσει κάποιος αυτή την ιερά βασίλισσα των αρετών. Χάριν αυτών των απαιτήσεων της νοεράς

προσευχής, δεν δίσταζε ο Μακάριος να στερηθεί ακόμη και τα απολύτως απαραίτητα υλικά αγαθά . Και αυτή τη μεγάλη ακρίβεια που έδειχνε για χάρη της, την είχε ως δόγμα και τη δίδασκε στα καλογέρια του ως άκρως απαραίτητη. Όσο για τους καρπούς που πρόσφερε η νοερά προσευχή στον Άγιο, ως φυσική συνέπεια για την αφοσίωση που έδειχνε, δεν χωρά αμφιβολία, πως αυτοί είναι εφάμιλλοι με τους καρπούς που απολαμβάνανε οι παλαιοί Άγιοι και Διδάσκαλοι της νοεράς προσευχής.

Συγκινητικό ήταν και το μακάριο τέλος του Αγίου Ιωσήφ, όταν ευδόκησε η Πρόνοια του Θεού. Έτσι ώστε, κοιμήθη την ημέρα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, της μεγάλης του λατρείας μετά την Αγία Τριάδα. Όντως, η έμπρακτη αγάπη και ευλάβεια που έδειξε για την Κυρία Θεοτόκο, νομίζω πως είναι αμίμητος και απaráμιλλος. Διότι δεν αρκέστηκε σε έναν συναισθηματισμό αγάπης και ευλάβειας προς τη Θεοτόκο, όπως συμβαίνει σε πολλούς σήμερα. Αλλά, έδωσε ψυχή και σώμα και το αίμα του έχυσε, προκειμένου να μη στενοχωρήσει την Παναγία μας! Πως λοιπόν να μην τον αγαπήσει ιδιαίτερα η Θεοτόκος μας; Και η μαρτυρία της Παναγία μας, ότι τον αγαπήσε ιδιαίτερα, είναι το γεγονός ότι τον πήρε στη μεγάλη της εορτή, στις 15 Αυγούστου.

Τέλος, αν και δεν υπάρχει τέλος σε τέτοιες ιερές διηγήσεις, όπως του Οσίου Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού, διότι αν τολμήσει κανείς να αναφερθεί με λεπτομέρεια στα κατορθώματα του Οσίου Γέροντος, νομίζω πως θα χρειαστεί να επαναλάβει τα λόγια του Ευαγγελιστού Ιωάννου, που έλεγε: «ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. ἀμήν.» Και δεν νομίζω να είναι υπερβολή

αυτό που λέω, διότι ο βίος ενός αγίου, είναι επανάληψη της ζωής του Κυρίου μας, Ιησού Χριστού. Και αυτό δίδεται δωρεάν από τον Θεό μόνο στους Αγίους. Αναφέρουμε ένα παράδειγμα ενός Αγίου και μάλιστα του Αγίου Αντωνίου. Ο Μέγας Αθανάσιος έγραψε το βίο του και προσπάθησε περιεκτικά σε ένα λιτό, όσον αφορά την έκταση, κείμενο να μας παρουσιάσει το βίο του Αγίου Αντωνίου.

Ο Μέγας Αντώνιος έζησε κάτι παραπάνω από εκατό χρόνια. Όταν ασπάστηκε τον μοναχικό βίο ο Άγιος, ήταν σε πολύ νεαρή ηλικία, που σημαίνει πως ο Άγιος έζησε ογδόντα περίπου χρόνια στη μοναχική ζωή. Αλήθεια, ποιος θα μπορούσε λεπτομερώς να μας παρουσιάσει όλα τα χρόνια και όλες τις ημέρες και τις ώρες της ζωής του Αγίου Αντωνίου; Ποια βιβλία θα χωρούσαν τόσα πολλά που έζησε ο Άγιος και ο κάθε Άγιος; Διότι άλλο είναι η ζωή ενός συνηθισμένου μοναχού που δεν έχει κάνει κτήμα μέσα του τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος και άλλο είναι η ζωή ενός Αγίου, που η Χάρη του Αγίου Πνεύματος είναι περιουσία μόνιμη μέσα του.

Στην πρώτη περίπτωση έχουμε διηγήσεις για συνηθισμένα περιστατικά του βίου που αρκούνται μάλλον στο ρητό που λέει «πέφτω και σηκώνομαι», ενώ στη δεύτερη περίπτωση έχουμε υπερφυσικά ανδραγαθήματα και Θείες ελάμψεις, οι οποίες ξεπερνούν κάθε γήινη διήγηση κατά το: «ἄ οὐκ ἔξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι». Ὡστε λοιπόν, σε καμία περίπτωση δεν χωράει στα γήινα βιβλία η λεπτομερής περιγραφή του βίου ενός Αγίου. Αλήθεια, ποιος μπορεί να περιγράψει και ποιοι τόμοι βιβλίων θα μπορέσουν να χωρέσουν την αρπαγή νοός του Αποστόλου Παύλου μέχρι τρίτου Ουρανού; Και τα άρρητα ρήματα που άκουσε, ποια γήινα βιβλία θα μπορέσουν να τα ερμηνεύσουν και να χωρέσουν; Ὡστε λοιπόν, βγαίνει το συμπέρασμα πως είναι αδύνατον και δεν χωράει σε βιβλία του κόσμου τούτου ο βίος ενός Αγίου παρά μόνο περιεκτικά.

Ας ευχηθούμε λοιπόν όλοι μας, το παράδειγμα της σεμνής πολιτείας του Αγίου Ιωσήφ να επηρεάσει τη ζωή μας και να στραφούμε προς μίμηση αυτής της γνήσιας αγιορείτικης πολιτείας που δίδαξε ο Άγιος. Που είναι πρώτον, η κατά Θεόν υπακοή, δεύτερον η ταπεινοφροσύνη του Χριστού μας, τρίτον η ευσπλαχνία προς πάντες και τέταρτον ο κατά δύναμιν απλός και λιτός βίος από υλικά αγαθά. Όμως, θα ήθελα να σταθώ στην υπακοή που ο άγιος Γέροντας στήριξε όλη την καλογερική

του ζωή και ειδικότερα στη νοερά προσευχή. Όμως δεν φτάνει μόνο η υπακοή, αλλά η κατά Θεόν υπακοή. Γιατί άλλο είναι, απλώς η εξάσκηση της υπακοής και άλλο είναι η ζωή της κατά Θεόν υπακοής. Η πρώτη μοιάζει με το φως του ηλεκτρικού ρεύματος και η δεύτερη με το φως του ήλιου, μάλλον του Νοεϊτού Ηλίου!

Νομίζω πως δεν χωράει καμία σύγκριση ανάμεσα στις δύο. Αυτή την κατά Θεόν υπακοή διδάσκει ο Άγιος Ιωσήφ και από αυτή απορρέει κάθε καλογερική αρετή και ιδιαίτερα η νοερά προσευχή. Ο υποτακτικός που ζει σε κοινόβιο ή σε συνοδεία μικρή, αν πραγματικά και με ειλικρίνεια κάνει ταμείο μέσα του, θα αντιληφθεί σίγουρα και θα καταλάβει σε τι είδους υπακοή βρίσκεται. Και θα καταλάβει από τους καρπούς που γεύεται μέσα του. Διότι, η μη κατά Θεόν υπακοή δεν προσφέρει εσωτερική ανάπαυση μέσα μας, ενώ η κατά Θεόν υπακοή προσφέρει τους καρπούς της εσωτερικής αναπαύσεως, αυτούς τους καρπούς που αναφέρει ο Αββάς Δωρόθεος στα ασκητικά του. Όπου απορούσε ο ίδιος και έλεγε στον Γέροντά του, πως δεν ένοιωθε καμιά θλίψη και λογισμούς τυραννικούς μέσα του. Έτσι λοιπόν, διαχωρίζουμε την υπακοή από την κατά Θεόν υπακοή.

Είθε, ο Τριαδικός Θεός να αξιώσει όλους μας, να ζήσουμε την κατά Θεόν υπακοή, που οδηγεί με απόλυτη σιγουριά στην απόκτηση κάθε μοναχικής αρετής και ιδιαιτέρως στην απόκτηση της νοεράς προσευχής, καθώς κατά τον Άγιο Γέροντα Ιωσήφ, ο μοναχός που δεν έφτασε στη νοερά προσευχή, ή δεν προσπαθεί να την αποκτήσει είναι αξιολύπητος. Και πρώτος από όλους αξιολύπητος είμαι εγώ.

[Για το πρώτο μέρος βλέπε εδώ](#)